

PENGGUNAAN BAHAN BANTU MENGAJAR DIGITAL DALAM PEMBELAJARAN SECARA MAYA SEMASA PANDEMIK

Julianah Elman¹

***Abdullah Yusof¹**

Anida Sarudin¹

Mohd Sufian Ismail²

[1] Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Pendidikan Sultan Idris,
35900 Tanjong Malim, Perak

[2] Jabatan Pengajian Melayu, Institut Pendidikan Guru Kampus Ipoh,
31150 Tanjung Rambutan, Perak

*abdullahyusof@fbk.upsi.edu.my

Abstract

This study was carried out to identify teaching aids that are often used by trainee teachers during online teaching and learning sessions, to identify the level of use of teaching aids by trainee teachers when delivering lessons online, as well as to analyze the effectiveness of teaching aids in helping trainee teachers deliver lessons online. This study is designed as a mixed method research which combines both quantitative and qualitative methods. The instruments for conducting this study are questionnaires, interviews and observations. A total of 50 respondents consisting of Bachelor of Malay Language students were selected as the sample for the second and third objectives. Four trainee teachers were selected to investigate the first and third objectives. Data were analyzed using descriptive statistical methods. The first objective findings have shown that trainee teachers use a variety of teaching aids in teaching grammar topics, essays and literature component (KOMSAS). The findings of the second objective found that the level of use of teaching aids during PdPR is at a high level. Finally, the findings for the third objective show that the effectiveness of learning using teaching aids is very high. In conclusion, the implication of this study is to be able to improve the quality of teachers' teaching when conducting classes online and improve the teachers' skills in handling information technology.

Keywords: Teaching Aids, Effectiveness, PdPR, Information Technology

PENGENALAN

Pembelajaran pada hari ini tidak lagi hanya berfokuskan bilik darjah. Hal ini kerana, keadaan pada ketika ini tidak lagi mengizinkan para pelajar untuk hadir ke sekolah bagi mengikuti pembelajaran harian. Akibat daripada pandemik Covid-19 yang semakin menular, kerajaan telah mengambil tindakan untuk menutup institusi pendidikan dan juga sekolah. Sebagai alternatif, pembelajaran, Pembelajaran di Rumah (PdPR) dilaksanakan bagi memastikan pelajar dapat mengikuti pembelajaran tanpa harus ke sekolah.

Kini, pembelajaran secara maya bukan lagi satu pilihan. Sekiranya dulu, Kementerian Pendidikan amat menggalakkan penggunaan teknologi dalam sesi pengajaran dan pembelajaran, namun kini ia bukan lagi sebuah pilihan. Guru hendaklah memanfaatkan kecanggihan teknologi kini untuk menyampaikan pengajaran secara maya kerana kekangan-kekangan yang wujud pada masa ini. Pelajar pada ketika ini tidak lagi boleh mengikuti pembelajaran di sekolah seperti kaedah konvensional seperti dahulu, iaitu pembelajaran di dalam bilik darjah di mana pelajar akan bersua muka dengan guru mereka. Kini, apa yang boleh dilakukan untuk mengikuti pembelajaran di rumah ialah dengan mengikuti pembelajaran secara dalam talian.

Dalam masa sebegini, perkembangan pesat teknologi amat memberi kesan kepada semua individu tidak terkecuali guru dan pelajar. Kemajuan dari sudut teknologi bukan sahaja telah memudahkan kehidupan malah juga meningkatkan kualiti penghasilan dan pekerjaan. Penggunaan teknologi kini dilihat lebih banyak baik dari buruknya kerana bukan sahaja ia mendatangkan banyak manfaat tetapi juga efisien untuk digunakan. Teknologi mendatangkan kebaikan kepada banyak sektor, khususnya sektor pendidikan. Ini dapat dibuktikan dengan kepentingan teknologi dalam membantu para guru untuk menyampaikan pengajaran mereka secara dalam talian terutamanya dalam ketika pandemik sedang melanda.

Dalam menyampaikan pengajaran yang berkesan, guru memainkan peranan yang sangat penting bagi memastikan pelajar mampu terus fokus mengikuti pengajaran sepanjang sesi pengajaran dan pembelajaran (PdP) berlangsung. Guru perlu memastikan bahawa pelajar memberi tumpuan semasa pembelajaran agar mereka mampu menguasai topik pembelajaran. Sekiranya di dalam bilik darjah sahaja, pelajar mudah hilang fokus, sudah pasti pembelajaran dalam talian merupakan satu cabaran bagi guru-guru. Oleh itu, guru perlu bijak memikirkan cara untuk terus mengekalkan fokus dan tumpuan pelajar semasa sesi pembelajaran berlangsung.

Antara langkah yang sering diambil oleh guru untuk memantapkan lagi penyampaian pengajaran mereka bagi memastikan pembelajaran berkesan ialah dengan menggunakan bahan bantu mengajar. Bahan bantu mengajar merupakan alat yang mampu membantu penyampaian pengajaran guru. Hal ini kerana, guru tidak lagi boleh hanya bergantung kepada buku teks sahaja untuk menyampaikan pengajaran. Ini disokong dengan pendapat Mohd Fazreen (2003), yang menyatakan bahawa pembelajaran yang dijalankan oleh guru dengan hanya menggunakan buku teks sebagai bahan pelajaran boleh menimbulkan suasana hambar dan seterusnya menimbulkan kebosanan di kalangan pelajar.

Jelas sekali bahawa penggunaan bahan bantu mengajar dalam pembelajaran akan membantu untuk meningkatkan tahap penguasaan pelajar kerana dengan penggunaan bahan bantu mengajar, pelajar akan lebih bersemangat seterusnya lebih menumpukan perhatian mereka kepada pembelajaran. Jika dahulu, hanya papan tulis dan pen penanda digunakan untuk menyampaikan pengajaran, namun kini kesan daripada kemajuan dan perubahan zaman, berbagai jenis bahan bantu mengajar yang wujud sama ada dalam bentuk wujud ataupun bukan wujud. Sebagai contoh penggunaan tayangan video, paparan skrin layar dan sebagainya. Bukan itu sahaja, juga terdapat bahan bantu mengajar yang menggunakan sumber berkomputer dan teknologi.

Secara ringkasnya, guru memainkan peranan yang penting dalam merancang aktiviti semasa pengajaran berlangsung. Penggunaan bahan bantu mengajar yang bersesuaian wajar untuk membantu proses pembelajaran berlangsung dengan lancar agar pelajar sentiasa menumpukan perhatian dan tidak merasakan bahawa pengajaran yang disampaikan oleh guru membosankan seterusnya mereka tidak memperoleh apa-apa dari sesi pembelajaran tersebut. Bahan bantu mengajar sangat penting untuk menarik minat para pelajar. Oleh sebab itu, guru perlu kreatif dan inovatif dalam menerapkan penggunaan bahan bantu mengajar dalam pengajaran mereka.

PENYATAAN MASALAH

Perubahan landskap pendidikan negara kesan daripada virus Covid-19 ini memberikan impak yang sangat ketara khususnya dalam sektor pendidikan. Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM) telah mengarahkan agar sesi pembelajaran dilaksanakan dari rumah (PdPR). Namun kaedah ini tidak dapat dibuktikan keberkesanannya terhadap penyampaian pengajaran. Sekiranya pembelajaran dilaksanakan secara bersemuka, guru boleh memerhati tahap pencapaian pelajar di bilik darjah, namun oleh kerana pembelajaran dilakukan secara dalam talian, guru perlulah memainkan peranan yang lebih aktif dalam memastikan pelajar faham apa yang disampaikan. Oleh sebab yang demikian, guru bukan sahaja perlu dilengkapi dengan ilmu pengetahuan, tetapi mereka juga perlu meningkatkan kualiti pengajaran mereka bagi memastikan setiap pengajaran yang disampaikan bukan hanya sekadar disampaikan tetapi juga difahami dan mampu dikuasai oleh pelajar-pelajar. Guru juga bertanggungjawab untuk memperbaiki mutu pembelajaran mereka. Menerusi kajian ini, pengkaji ingin mengkaji apakah langkah yang diambil oleh guru pelatih untuk memperbaiki mutu pengajaran mereka dalam pembelajaran secara dalam talian ini.

Penguasaan pembelajaran berkait rapat dengan beberapa faktor yang akan mempengaruhi penguasaan dalam pembelajaran antaranya ialah minat, motivasi dan juga kaedah pembelajaran. Untuk memastikan pelajar sentiasa menumpukan perhatian dalam pembelajaran, guru hendaklah menarik minat pelajar dengan sesuatu yang boleh membuat mereka sanggup untuk belajar sesuatu. Seterusnya motivasi merujuk kepada sesuatu yang menggerakkan pelajar untuk belajar. Kaedah pembelajaran merujuk kepada cara penyampaian guru yang sesuai akan memberi kesan kepada penguasaan pelajaran. Ini menarik minat pengkaji untuk mengkaji sama ada guru pelatih mengambil kira faktor-faktor ini dalam merangka sesi pengajaran bagi memastikan pembelajaran secara maya ini berkesan.

Dalam kajian yang bertajuk “Pembinaan Sistem Pembelajaran Berasaskan Simulasi Interaktif Menerusi Sesawang bagi Kursus Telekomunikasi dan Rangkaian” oleh Shahrudin Md Salleh & Tasir (2011) telah dinyatakan bahawa satu aplikasi dalam talian yang digunakan sebagai simulasi bagi pelajar Ijazah Sarjana Muda di Fakulti Pendidikan, UTM memberikan keputusan yang positif. Kajian tersebut berfokuskan kepada penggunaan bahan bantu mengajar dalam talian di kalangan mahasiswa yang sememangnya sudah terdedah dengan teknologi. Namun begitu, kajian ini pula dilaksanakan dengan menumpukan guru pelatih yang mengajar di sekolah yang terletak di kawasan bandar dan luar bandar. Menerusi kajian ini, pengkaji ingin menguji sama ada penggunaan bahan bantu mengajar ini berkesan sekiranya digunakan oleh pelatih yang menjalankan pengajaran secara dalam talian semasa pandemik.

Dapat dirumuskan, persoalan yang ingin dikaji oleh pengkaji ialah sejauh mana penggunaan bahan bantu mengajar secara dalam talian mampu memberi kesan kepada guru pelatih dalam pembelajaran secara maya semasa pandemik.

OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini dijalankan untuk:

1. Mengetahui pasti bahan bantu mengajar yang sering digunakan dalam oleh guru pelatih semasa sesi pengajaran dan pembelajaran berlangsung secara dalam talian.
2. Mengetahui pasti tahap penggunaan bahan bantu mengajar oleh guru pelatih semasa menyampaikan pengajaran secara dalam talian.
3. Menganalisis keberkesanan bahan bantu mengajar dalam membantu guru pelatih menyampaikan pengajaran secara dalam talian.

SOROTAN KAJIAN

Antara kajian lepas yang mempunyai kaitan dengan kajian ini ialah kajian oleh Lambri & Mahamood (2019) bertajuk “Penggunaan Alat bantu Mengajar dalam Pengajaran Bahasa Melayu Menggunakan Pendekatan Pembelajaran Berpusatkan Pelajar”. Objektif kajian ini dijalankan adalah untuk menjelaskan alat dan bahan bantu mengajar yang digunakan oleh pensyarah dalam pendekatan pembelajaran berpusatkan pelajar. Antara perkara yang dibincangkan dalam kajian ini adalah ciri-ciri bahan bantu mengajar yang boleh digunakan oleh pensyarah dalam menyampaikan pengajaran. Hasil dapatan kajian ini telah menunjukkan bahawa pemilihan bahan mengajar yang sesuai amat penting kerana ia memberi kesan kepada keberkesanan PdP kerana penggunaan ABM mampu mempelbagaikan bentuk pengajaran, menyokong gaya pengajaran yang berbeza dan meningkatkan sikap profesional pensyarah di samping menarik minat pelajar, meningkatkan penggunaan deria mereka sekali gus memudahkan pemahaman mereka berkenaan topik yang diajarkan.

Kajian yang seterusnya ialah, kajian oleh S. Manthra Prathoshni, V. Vishnu Priya dan R. Gayathri (2018) bertajuk “*Effect of Teaching Aids on Student’s Academic Performance In Professional Courses*”. Objektif kajian ini dijalankan adalah untuk mengkaji kesan penggunaan bahan bantu mengajar dalam pencapaian akademik pelajar yang mengikuti kos profesional. Hasil daripada kajian ini telah membuktikan bahawa penggunaan ABM mampu memberi impak positif dalam pencapaian akademik pelajar. Daripada kajian ini, dapat disimpulkan dari kajian ini bahawa pelajar tahu akan kewujudan bahan bantu mengajar dan mereka juga bersetuju bahawa ia mampu membantu dalam proses pembelajaran. Namun begitu, pemilihan bahan bantu mengajar yang digunakan perlulah bersesuaian dengan kaedah pengajaran.

Kajian oleh Adenan Ayob (2011) bertajuk “Kesan Penggunaan Perisian Pemprosesan Kata Terhadap Pencapaian Murid dalam Penulisan Karangan” menunjukkan penggunaan bahan bantu mengajar dalam penulisan karangan. Objektif kajian ini dijalankan adalah untuk mengenal pasti perbezaan markah dalam ujian pra dan ujian pasca tentang hasil penulisan karangan murid yang menggunakan perisian Pemprosesan Kata dan melihat sama ada terdapat perbezaan yang signifikan dalam hasil penulisan karangan murid yang menggunakan perisian Pemprosesan Kata dengan berdasarkan ujian pra dan pasca. Hasil daripada kajian ini, pengkaji merumuskan bahawa terdapat perbezaan yang signifikan dalam penulisan pelajar selepas menggunakan perisian tersebut. Hal ini kerana, perisian Pemprosesan Kata dapat membantu meningkatkan penulisan pelajar kerana ciri-ciri yang ditawarkan seperti interaktif, multimedia boleh diakses secara dalam talian, penerbitan elektronik dan juga maklumat disebarkan secara global. Perkembangan penulisan pelajar selepas menggunakan perisian ini juga disokong dengan kajian lepas yang ditulis dalam bahasa Inggeris.

METODOLOGI KAJIAN

Reka bentuk kajian yang ditetapkan dalam kajian yang dijalankan perlulah selari dengan objektif yang ditetapkan. Reka bentuk bagi kajian ini ialah reka bentuk kualitatif dan kuantitatif. Penyelidikan kualitatif digunakan untuk mendapatkan data bagi objektif yang pertama iaitu mengenal pasti bahan bantu mengajar yang sering digunakan dalam oleh guru pelatih semasa sesi pengajaran dan pembelajaran berlangsung secara dalam talian. Seramai empat orang guru telah ditemu bual untuk mendapatkan data. Penyelidikan kuantitatif merujuk kepada kajian yang menggunakan statistik bagi menunjukkan dapatan yang melibatkan sebilangan responden dalam mengukur pemboleh ubah sesebuah kajian. Seramai 50 orang pelajar kos Pengajian Bahasa Melayu di Universiti Pendidikan Sultan Idris telah dipilih sebagai sampel kajian. Dalam

penyelidikan ini, pengkaji menggunakan borang soal selidik sebagai instrumen kajian. Bagi menyokong hasil dapatan kajian, pemerhatian juga dilaksanakan .

Temu bual ini dijalankan adalah untuk mengumpul data daripada guru pelatih Bahasa Melayu berkenaan bahan bantu mengajar dalam talian yang mereka gunakan semasa sesi PdPR. Selain itu, temu bual juga dijalankan untuk mendapatkan pandangan daripada guru pelatih berkenaan keberkesanan bahan bantu mengajar dalam membantu mereka menyampaikan pengajaran. Temu bual yang dijalankan adalah tidak berstruktur. Antara perkara yang dibincangkan dalam temu bual ini adalah seperti jenis-jenis bahan bantu mengajar yang digunakan, kriteria bahan bantu mengajar, kesannya dalam penyampaian pengajaran dan keberkesannya dalam membantu pelajar memahami pembelajaran tersebut.

Soal selidik dijalankan ke atas responden dengan tujuan mendapatkan data dan pandangan guru pelatih berkenaan penggunaan bahan bantu mengajar semasa sesi PdPR berlangsung. Satu set soalan soal selidik mengandungi beberapa soalan yang merangkumi latar belakang responden, tahap penggunaan bahan bantu mengajar dan kesan penggunaan bahan bantu mengajar dalam pengajaran mereka. Soal selidik ini dilaksanakan bagi membuktikan keberkesanan bahan bantu mengajar dalam talian dalam membantu proses pembelajaran secara maya. Pengkaji menggunakan soal selidik untuk memudahkan pengumpulan dan penganalisan maklumat.

Pemerhatian dijalankan untuk mendapatkan beberapa maklumat yang berkaitan dengan bahan bantu mengajar dan keberkesannya. Pemerhatian boleh dilakukan dengan meneliti reaksi daripada pelajar semasa sesi pembelajaran berlangsung. Melalui pemerhatian, pengkaji juga mampu meneliti masalah-masalah yang timbul semasa pembelajaran berlangsung.

Prosedur Penganalisan Data

Data yang dikumpulkan hasil daripada soal selidik daripada guru pelatih akan dianalisis menggunakan perisian SPSS. Data akan dianalisis dengan analisis statistik deskriptif. Statistik deskriptif digunakan bagi data yang melibatkan markah min dan juga peratus. Pengkaji seterusnya membuat analisis menggunakan data dan membuat dapatan berdasarkan data yang diperolehi daripada analisis tersebut.

Bagi data untuk kaedah kualitatif, pengkaji telah mentranskripsikan rakaman temu bual untuk dianalisis. Pengkaji membuat penganalisan data berdasarkan maklumat yang diberikan oleh responden yang ditemu bual. Data juga diperkukuhkan dengan hasil daripada pemerhatian. Pengkaji membuat penelitian terhadap sesi pengajaran untuk mengenal pasti data yang boleh mengukuhkan dapatan kajian.

Analisis Kajian

Jadual 1: Tahap penggunaan bahan bantu mengajar semasa PdPR

Item	Peratusan kekerapan (%)					Min
	STS	TS	TP	S	SS	
1. Guru memasukkan ABM semasa merancang RPH.	4	0	0	26	70	4.58
2. Guru menggunakan ABM untuk menyampaikan pengajaran dengan berkesan.	4	0	0	24	72	4.60
3. Guru menyediakan ABM yang sesuai dengan pengajaran.	4	0	2	20	74	4.60
4. Guru memilih ABM yang kreatif dan interaktif.	4	0	4	13	66	4.50
5. Guru menggunakan ABM untuk menarik perhatian dan minat pelajar.	4	0	0	24	72	4.60
Min Keseluruhan						4.58

Berdasarkan analisis data soal selidik yang dikumpul, keputusan bagi tahap penggunaan bahan bantu mengajar semasa sesi PdPR yang dilaksanakan oleh guru pelatih berada pada tahap yang tinggi. Skor min yang dicatatkan adalah antara 4.5 sehingga 4.6. Ini menunjukkan bahawa jumlah skor min berada pada tahap yang tinggi. Item yang menunjukkan skor min tertinggi ialah guru menggunakan bahan bantu mengajar untuk menyampaikan pengajaran dengan berkesan, guru menyediakan bahan bantu mengajar yang sesuai dengan pengajaran dan guru menggunakan bahan bantu mengajar untuk menarik minat pelajar.

Data menunjukkan bahawa guru pelatih sedar bahawa penggunaan bahan bantu mengajar menjadikan sesi pengajaran lebih lancar dan mudah. Bukan itu sahaja, penggunaan bahan bantu mengajar yang melibatkan audio, visual dan animasi yang sesuai akan menarik minat pelajar untuk menumpukan perhatian terhadap sesi PdPR. Perkara ini disokong dengan pendapat oleh Tasir, Z., & Harun, J. (2008) dan Ismail & Sarudin (2022) yang menyatakan bahawa perkara utama yang diharapkan oleh guru semasa menyampaikan pengajaran adalah maklumat yang disampaikan mudah difahami dan dikekalkan dalam ingatan pelajar dalam jangka masa yang lama. Dalam kajian oleh Che Ibrahim et al. (2021) yang bertajuk “Persepsi Pelajar terhadap Aplikasi Multimedia Interaktif dalam Proses Pengajaran dan Pembelajaran Abad ke-21” menunjukkan bahawa kebanyakan pelajar bersetuju penggunaan bahan bantu mengajar membuat mereka lebih faham berkenaan topik yang disampaikan oleh guru.

Jadual 2: Keberkesanan penggunaan bahan bantu mengajar semasa PdPR

Item	Peratusan kekerapan (%)					Min	
	STS	STS	STS	STS	STS		
1. Guru dapat menyampaikan pengajaran dengan lancar.	4	2	0	28	56	4.40	
2. Guru dapat melihat hasil kerja murid dan menilai tahap penguasaan mereka.	4	4	2	38	26	4.30	
3. Guru mendapati penglibatan murid dalam sesi PdPR sangat memberangsangkan.	8	4	6	34	48	4.1 0	
4. Guru melihat murid menunjukkan minat dalam mempelajari Bahasa Melayu dengan adanya ABM secara dalam talian.		6	2	4	42	46	4.20
5. Guru menyimpulkan penggunaan ABM dalam talian mampu merangsang pemikiran kreatif dan kritis murid.		4	0	6	34	56	4.38
6. Guru melihat murid lebih mudah mempelajari topik		4	0	0	26	70	4.58

	pengajaran kerana rangsangan daripada ABM yang interaktif.							
7.	Guru mendapati murid semakin rajin menghantar latihan yang diberikan berbanding kaedah sebelum ini iaitu latihan modul.	6	2	10	42	40	4.08	
8.	Guru dapat memantau prestasi murid.	4	0	2	40	54	4.40	
9.	Guru dapat mengesan kelemahan dalam rancangan pengajaran.	4	0	2	38	56	4.42	
10.	Penggunaan ABM dalam talian membantu guru dalam merancang dan memperbaiki pengajaran.	4	0	0	30	66	4.54	
	Min						4.34	
keseluruhan								

Berdasarkan data soal selidik yang telah dianalisis, item yang disenaraikan mencatatkan nilai min yang tinggi iaitu antara 4.08 sehingga 4.58. Item yang mendapat skor min tertinggi adalah item guru melihat murid lebih mudah mempelajari topik pengajaran kerana rangsangan daripada ABM yang interaktif. Penyataan ini diperkukuhkan lagi oleh Pratiwi et al. (2022) yang menyatakan bahan bantu mengajar amat penting dalam proses PdP kerana dapat menyampaikan isi pengajaran dengan lebih jelas dan mudah difahami.

Item guru mendapati murid semakin rajin menghantar latihan yang diberikan berbanding kaedah sebelum ini iaitu latihan modul mencatatkan nilai min yang paling rendah iaitu 4.08. Apabila latihan yang diberikan oleh guru secara dalam talian lebih mudah untuk disiapkan. Pelajar tidak perlu menyalin dan menulis jawapan di atas kertas sebaliknya hanya perlu menaip jawapan untuk diperiksa oleh guru. Namun begitu, terdapat responden yang tidak bersetuju dengan penyataan tersebut kerana sekolah yang terletak di kawasan pedalaman dan tidak mempunyai rangkaian internet yang baik mengalami kesukaran untuk mengakses latihan yang diberikan secara dalam talian.

Dari segi kekerapan peratusan pula, dapat dilihat bahawa peratusan responden yang bersetuju dan sangat bersetuju juga sangat tinggi iaitu masing-masing mencatatkan 36.2% dan 54.4%. Ini merupakan sebahagian besar daripada jumlah peratusan keseluruhan. Jelas sekali bahawa, bahan

bantu mengajar amat berkesan dalam membantu guru menyampaikan pengajaran semasa sesi PdPR. Item guru menyediakan bahan bantu mengajar yang sesuai dengan pengajaran mencatat 37 orang bersamaan 74% responden sangat bersetuju iaitu peratusan sangat setuju yang paling tinggi.

Petunjuk:

STS: Sangat tidak setuju

TS: Tidak setuju

TP: Tidak pasti

S: Setuju

SS: Sangat setuju

Jadual 3: Analisis Rakaman sesi PdPR menggunakan bahan bantu mengajar yang kurang

Perkara	Masa
Guru memulakan sesi pengajaran dengan set induksi iaitu tayangan video pendek berkaitan dengan topik pengajaran.	5.15
Guru bersoal jawab berkenaan perkaitan video dengan topik pengajaran.	7.15
Guru memberi pengenalan tentang topik pengajaran iaitu penulisan perenggan pendahuluan menggunakan slaid.	25.00
Guru memberikan latihan pengukuhan menggunakan slaid.	5.00
Guru menjalankan aktiviti menggunakan aplikasi <i>Whatsapp</i> .	16.35
Guru memeriksa jawapan pelajar.	8.30
Guru membuat kesimpulan topik pengajaran.	5.00
Jumlah masa pengajaran	72.35

Jadual 4: Analisis Rakaman sesi PdPR menggunakan bahan bantu mengajar yang pelbagai

Perkara	Masa
Guru memulakan sesi pengajaran dengan set induksi iaitu <i>Emoji Game</i> .	4.20
Guru memulakan sesi pengajaran topik ayat majmuk dengan menggunakan slaid.	12.30
Guru membuat latihan bagi objektif 1 bersama murid menggunakan slaid.	5.10
Guru membuat latihan pengukuhan bagi objektif 1 menggunakan <i>Wordwall</i> .	10.00
Guru meminta murid membuat membina ayat majmuk bagi objektif yang kedua menggunakan ruang komen <i>Google Meet</i> .	13.30
Guru memeriksa jawapan pelajar.	4.00
Guru membuat rumusan topik pengajaran.	3.40
Jumlah masa pengajaran	53.10

Jadual 3 dan 4 menunjukkan analisis yang diperolehi menerusi pemerhatian semasa pengajaran dan pembelajaran yang berlaku secara dalam talian. Menerusi data tersebut, dapat dilihat dengan jelas bahawa terdapat perbezaan masa pengajaran yang agak lama di antara dua-dua sesi pengajaran tersebut. Dalam pembelajaran secara dalam talian, guru dikehendaki untuk mengikuti masa yang telah ditetapkan dalam rancangan pengajaran harian. Hal ini bertujuan untuk menyampaikan pengajaran dengan berkesan dan memastikan pelajar tidak fokus kesan daripada masa pembelajaran yang agak lama.

Semasa pemerhatian dilaksanakan, pengkaji juga dapat melihat perbezaan dari segi penglibatan pelajar. Semasa menggunakan bahan bantu mengajar yang interaktif, murid dilihat lebih aktif dan kerap menjawab persoalan yang diajukan oleh guru pelatih. Selain itu, pelajar juga dilihat lebih seronok dan memberi respon dengan lebih baik. Berbeza dengan pengajaran yang kurang menggunakan bahan bantu mengajar, pelajar kurang melibatkan diri dalam perbincangan dan tidak menjawab persoalan yang diajukan oleh guru pelatih.

Penggunaan bahan bantu mengajar dalam kedua-dua sesi pengajaran juga membolehkan guru pelatih melihat tahap penguasaan pelajar. Semasa aktiviti dilaksanakan, guru pelatih akan menilai

tahap penguasaan pelajar menerusi reaksi dan respon mereka terhadap latihan yang diberikan. Kuiz interaktif membolehkan guru mengesan tahap penguasaan pelajar dengan lebih jelas. Berbeza dengan penggunaan alat *Whatsapp* dalam melaksanakan aktiviti, murid kurang memberi respon. Ini membuatkan guru sukar untuk meneliti tahap penguasaan pelajarinya.

PERBINCANGAN

Bahan bantu Mengajar yang Sering Digunakan oleh Guru Pelatih semasa Sesi PdPR

Bagi pengajaran tatabahasa, bahan bantu mengajar yang sering digunakan oleh guru pelatih ialah seperti *Wordwall*, *Google Form*, *Kahoot*, *Kuizziz* dan *Live Worksheet*. Persamaan bagi bahan bantu mengajar yang disenaraikan oleh guru pelatih tersebut ialah kesemuanya adalah kuiz interaktif secara dalam talian. Kuiz interaktif merupakan salah satu bentuk pembelajaran berasaskan permainan. Hanus & Fox (2015) menyatakan bahawa permainan mengandungi elemen menyeronokkan yang mampu menggalakkan pelajar agar lebih aktif dalam aktiviti pembelajaran.

Bagi pengajaran topik karangan pula, guru pelatih menyarankan untuk menggunakan *Padlet*, *Google Jamboard*, *Classkick* dan *Mentimeter*. Aplikasi ini membolehkan pelajar memberikan jawapan mereka secara dalam talian dalam bentuk penulisan. Bukan itu sahaja, guru juga dapat memeriksa jawapan pelajar dan memberikan maklum balas untuk tujuan penambahbaikan. Dengan ini, guru dapat meninjau tahap penguasaan pelajar dengan lebih mudah dan berkesan.

Guru pelatih menggunakan *Padlet*, *Powerpoint* dan video interaktif dalam mengajarkan topik KOMSAS. Guru pelatih menggunakan *Padlet* untuk pelajar memberikan jawapan mereka bagi tugas yang diberikan oleh guru pelatih. Seterusnya *Powerpoint* pula merupakan bahan bantu mengajar yang digunakan oleh guru pelatih untuk menyampaikan topik pengajaran dengan menggunakan paparan slaid. Akhir sekali, video pengajaran digunakan untuk mendemonstrasikan kemahiran KOMSAS kepada pelajar misalnya bersajak, berpuisi, berpidato dan sebagainya.

Tahap Penggunaan Bahan bantu Mengajar semasa Sesi PdPR oleh Guru Pelatih

Berdasarkan analisis data soal selidik yang dikumpul, keputusan bagi tahap penggunaan bahan bantu mengajar semasa sesi PdPR yang dilaksanakan oleh guru pelatih berada pada tahap yang tinggi. Skor min yang dicatatkan adalah antara 4.5 sehingga 4.6. Ini menunjukkan bahawa jumlah skor min berada pada tahap yang tinggi. Seterusnya, peratusan guru pelatih yang sangat bersetuju dengan pernyataan dalam bahagian ini juga sangat tinggi iaitu 70.8% dan 24% daripada responden bersetuju dengan kesemua pernyataan.

Item yang menunjukkan skor min tertinggi ialah guru menggunakan bahan bantu mengajar untuk menyampaikan pengajaran dengan berkesan, guru menyediakan bahan bantu mengajar yang sesuai dengan pengajaran dan guru menggunakan bahan bantu mengajar untuk menarik minat pelajar. Data menunjukkan bahawa guru pelatih sedar bahawa penggunaan bahan bantu mengajar menjadikan sesi pengajaran lebih lancar dan mudah. Bukan itu sahaja, penggunaan bahan bantu mengajar yang melibatkan audio, visual dan animasi yang sesuai akan menarik minat pelajar untuk menumpukan perhatian terhadap sesi PdPR.

Perkara ini disokong dengan pendapat oleh Tasir, Z., & Harun, J. (2008), yang menyatakan bahawa perkara utama yang diharapkan oleh guru semasa menyampaikan pengajaran adalah maklumat yang disampaikan mudah difahami dan dikekalkan dalam ingatan pelajar dalam jangka masa yang lama. Dalam kajian oleh Che Ibrahim et al. (2021) yang bertajuk “Persepsi Pelajar terhadap Aplikasi Multimedia Interaktif dalam Proses Pengajaran dan Pembelajaran Abad ke-21”

menunjukkan bahawa kebanyakan pelajar bersetuju penggunaan bahan bantu mengajar membuat mereka lebih faham berkenaan topik yang disampaikan oleh guru.

Keberkesanan Penggunaan Bahan Bantu Mengajar Dalam Membantu Guru Menyampaikan Pengajaran Semasa Sesi Pdpr

Berdasarkan data soal selidik yang telah dianalisis, item yang disenaraikan mencatatkan nilai min yang tinggi iaitu antara 4.08 sehingga 4.58. Item yang mendapat skor min tertinggi adalah item guru melihat murid lebih mudah mempelajari topik pengajaran kerana rangsangan daripada ABM yang interaktif. Penyataan ini diperkukuhkan lagi oleh Pratiwi et al. (2022), yang menyatakan bahan bantu mengajar amat penting dalam proses PdP kerana dapat menyampaikan isi pengajaran dengan lebih jelas dan mudah difahami.

Peratusan responden yang bersetuju dan sangat bersetuju juga sangat tinggi iaitu masing-masing mencatatkan 36.2% dan 54.4%. Ini merupakan sebahagian besar daripada jumlah peratusan keseluruhan. Jelas sekali bahawa, bahan bantu mengajar amat berkesan dalam membantu guru menyampaikan pengajaran semasa sesi PdPR. Item guru menyediakan bahan bantu mengajar yang sesuai dengan pengajaran mencatat 37 orang bersamaan 74% responden sangat bersetuju iaitu peratusan sangat setuju yang paling tinggi.

Dapatan ini disokong dengan data yang diperolehi daripada hasil pemerhatian terhadap dua video pembelajaran. Perbezaan yang jelas dapat dilihat dari segi reaksi pelajar semasa sesi pengajaran sedang berlangsung. Berdasarkan pemerhatian pelajar lebih aktif semasa membuat aktiviti menggunakan bahan bantu mengajar. Bukan itu sahaja, dengan adanya bahan bantu mengajar juga, guru dapat melihat tahap penguasaan pelajar berdasarkan aktiviti yang dijalankan dan akhir sekali, pengkaji mendapati bahawa pelajar lebih menumpukan perhatian dan mengekalkan minat mereka sehingga ke akhir kelas.

Bukan itu sahaja dapatan dari hasil temu bual keempat-empat orang responden juga menyokong bahawa bahan bantu mengajar membuatkan pelajar lebih aktif dan pantas memberi maklum balas. Dari segi motivasi pula, mereka dilihat lebih seronok dan semakin rajin menghantar tugas yang diberikan. Guru pelatih juga bersetuju bahawa penggunaan bahan bantu mengajar meningkatkan tahap penguasaan pelajar terhadap topik pengajaran. Penggunaan bahan bantu mengajar seperti video interaktif mempunyai penjelasan yang membantu pelajar memahami pelajaran dengan lebih mudah. Ia membolehkan pelajar menumpukan perhatian terhadap pengajaran dan sekali gus meningkatkan tahap kefahaman mereka.

KESIMPULAN

Kajian ini dilaksanakan untuk mengenal pasti penggunaan bahan bantu mengajar dalam pembelajaran secara maya semasa pandemik. Pandemik telah memberi impak yang buruk terhadap sektor-sektor dalam negara terutamanya sektor pendidikan. Sekiranya perkara ini berlanjutan, impak yang negatif akan dihadapi oleh generasi akan datang seperti senario keciciran pelajaran. Oleh sebab itu, pelbagai inisiatif yang perlu diambil untuk memastikan tiada pelajar yang tercicir dalam pelajaran. Bahan bantu mengajar merupakan salah satu inisiatif untuk menggalakkan pelajar mengikuti kelas secara dalam talian. Penggunaan bahan bantu mengajar dapat mempelbagaikan pengajaran yang dilaksanakan secara dalam talian. Ia membantu guru menyampaikan pengajaran dengan lebih mudah dan efektif. Bahan bantu mengajar juga membantu guru mengesan tahap penguasaan pelajar mereka. Namun begitu terdapat kriteria yang diperlukan dalam memilih bahan bantu mengajar untuk memastikan keberkesanan yang maksimum. Pemilihan bahan bantu mengajar yang tepat akan meningkatkan lagi keberkesanan

penyampaian pengajaran. Hasil daripada kajian ini, dapat dirumuskan bahawa penggunaan bahan bantu mengajar memberi kesan yang positif dalam membantu pengajaran guru secara dalam talian.

RUJUKAN

- Adenan Ayob. (2011). Kesan Penggunaan Perisian Pemprosesan Kata Terhadap Pencapaian Murid dalam Penulisan Karangan. *PENDETA*. Retrieved from: <https://ejournal.upsi.edu.my/index.php/PENDETA/article/view/1081>
- Lambri, A., & Mahamood, Z. (2019). The Use of Teaching Aids in the Teaching of Malay Language Using a Student-Centered Learning Approach. *International Journal of Education, Psychology and Counseling*, 4(33), 78–94. <https://doi.org/10.35631/IJEPC.433007>
- Che Ibrahim, N. F. S., Mohd Rusli, N. F., Shaari, M. R., & Nallaluthan, K. (2021). Students' Perceptions of Interactive Multimedia Applications in the 21st Century Teaching and Learning Process. *Online Journal for TVET Practitioners*, 6(1), 15–24. <https://doi.org/10.30880/ojtp.2021.06.01.003>
- Hanus, M. D., & Fox, J. (2015). Assessing the effects of gamification in the classroom: A longitudinal study on intrinsic motivation, social comparison, satisfaction, effort, and academic performance. *Computers and Education*, 80, 152–161. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.08.019>
- Ismail, M. S., & Sarudin, A. (2022). Analisis Kata Kunci dalam Soalan Karangan Bahasa Melayu Peringkat Sijil Pelajaran Malaysia (Spm) dengan Menggunakan Perisian ATLAS.ti 9. *RENTAS: Jurnal Bahasa, Sastra Dan Budaya*, 1(1), 205–222. <https://doi.org/10.32890/rentas2022.1.8>
- Manthra Prathoshni, S., Vishnu Priya, V., & Gayathri, R. (2018). Effect of teaching aids on student's academic performance in professional courses. *Drug Invention Today*, 10(12), 2358-2361
- Mahamod, Z., & Hassan, J. (2018). Persepsi Guru Bahasa Melayu Tentang Penggunaan Kaedah Pembelajaran Berasaskan Masalah Dalam Pembelajaran Dan Pemudahcaraan KOMSAS. *Pendeta Journal of Malay Language, Education and Literature*, 9, 41–50. <https://doi.org/10.37134/pendeta.vol9.4.2018>
- Md Salleh, S., & Tasir, Z. (2011). Pembinaan Sistem Pembelajaran berasaskan Simulasi Interaktif menerusi Web bagi Kursus Telekomunikasi dan Rangkaian. *Jurnal Teknologi Pendidikan Malaysia*, 1(1), 49–61.
- Mohd Fazreen. (2003). *Pedagogi Kaedah Am Mengajar*. Peataling Jaya: Amiza Publishing
- Pratiwi, R., Dian Kusuma Ningsih, E., & Arfahmi, K. (2022). Pengaruh Media Audio-Visual dalam Pembelajaran Bahasa Arab Terhadap Siswa Kelas V Di Mis Al-Hidayah Ck. *SIWAYANG Journal: Publikasi Ilmiah Bidang Pariwisata, Kebudayaan, Dan Antropologi*, 1(2), 85–92. <https://doi.org/10.54443/siwayang.v1i2.190>
- Tasir, Z., & Harun, J. (2008). Penilaian perisian multimedia bertajuk pythagoras theorem form two dari aspek reka bentuk dan pencapaian pelajar. *Seminar Kebangsaan Pendidikan Sains Dan Matematik*, 1–10. <https://www.researchgate.net/publication/279684605>